

Історія створення навчально-наукової лабораторії біології та екології “Голицький біостаціонар університету”

М. П. Чайковський

Перші заходи по створенню лабораторії “Голицький біостаціонар” розпочалися ще близько 30 років тому, коли відомий в Україні еколог і знавець регіональної флори і фауни М.П.Чайков-

ський звернув увагу на унікальну за своєю рослинністю місцевість в межах с. Гутисько Бережанського району.

У результаті початкових наукових досліджень тут було виявлено близько 20 видів рідкісних і червонокнижних рослин. Пізніші ґрунтовні дослідження проведені ще одним відомим науковцем, ботаніком, доктором біологічних наук, професором Б.В. Заверухою показали наявність на 60 га г. Голиці понад 300 видів вищих судинних рослин, з яких понад 30 видів занесені до Червоної книги України. У 1982 році Голиця здобула статус державного ботанічного заказника республіканського значення, а у 1994 році вона була передана під охорону та землекористування Тернопільському державному педагогічному інституту.

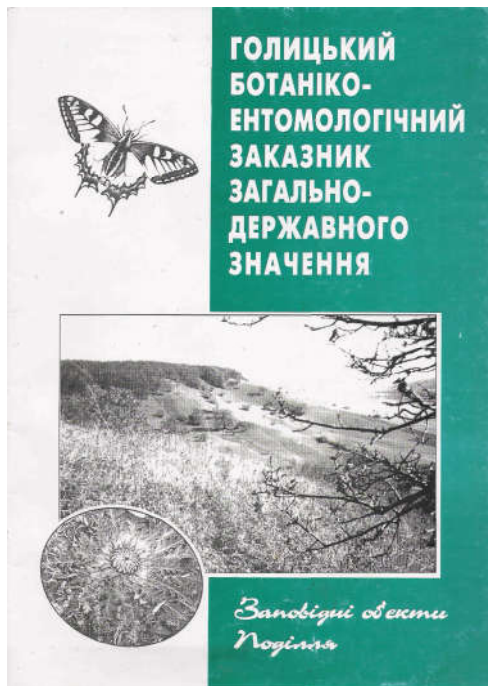

13 квітня 1998 року було видано наказ МО України про створення Голицького біостаціонару Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка як структурного підрозділу університету. Відповідно до наказу МО України 30.04. 1998 року було видано наказ Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Б. В. Заверуха № 46, згідно з яким створено Голицький біостаціонар як структурний підрозділу університету.

За період від 1998 р. по 2014 р. територія біостаціонару була кардинально упорядкована. Зроблено капітальний ремонт основного приміщення, введено в експлуатацію новий спальний корпус на 40 місць, обладнано кухню з газовим обладнанням і протічною водою, створено аудиторію для проведення практичних занять тощо. На теперішній час біостаціонар готовий прийняти одночасно понад 50 здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, інших працівників і забезпечити їм комфортне проживання, проведення навчальних занять і наукових досліджень тощо.

Науково – дослідна робота

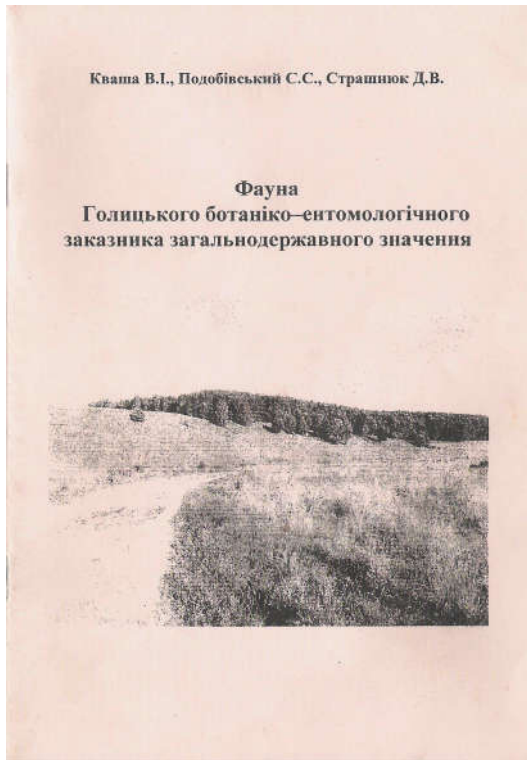

Починаючи з 1994 року на території Голицького заказника загальнодержавного значення розпочинаються активні наукові дослідження флори, фауни та геоекології. До наукової роботи були залучені викладачі та аспіранти чотирьох кафедр університету, зокрема кафедри ботаніки (доцент М.М.Барна, ст. викладач С.В.

Зелінка, асистент Н.Д.Шанайда і аспірант М.І.Адамів), кафедри зоології (доцент Б.Р.Пилявський і доцент С.С.Подобівський), кафедри методики викладання біології (доцент В.М. Черняк), кафедри фізичної географії (доцент Л.П. Царик і доцент М.В. Питуляк). За увесь період проведення наукових досліджень опубліковано понад 100 наукових праць (монографій, статей, матеріалів і тез конференцій тощо). У 1997 році вийшла перша монографія підготовлена авторським колективом: М.М.Барна, Л.П. Царик, В.М. Черняк, С.В. Зелінка, Б.Р. Пилявський, С.С. Подобівський, Н.Д. Шанайда, М.І. Адамів “Голицький ботаніко-ентомологічний заказник

загальнодержавного значення”. Група викладачів кафедри зоології у 1997 році публікує у фаховому виданні “Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія

Біологія” результати дослідження насінної продуктивності ясенця білого або неопалимої купини. У 2006 році вийшла друга монографія підготовлена викладачами кафедри зоології: В.І. Квашею, С.С. Подобівським, Д.В. Страшнюком.

Результати наукових досліджень рослинного світу лягли в основу дисертацій: на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук за

спеціальністю 03.00.16 – екологія Н.О. Лісової та О. В. Барабаш.

У 2011 році на базі Голицького біостаціонару викладачі кафедри зоології спільно із науковцями Львівського краєзнавчого музею провели Всеукраїнську науково-практичну конференцію та засідання V Львівської ентомологічної школи на тему: “Охорона різноманіття комах у західному регіоні України: стан, проблеми та перспективи”. У 2013 році проведено вузівську науково-практичну конференцію на тему: “Дослідження флори і фауни Західного Поділля”. У 2018 р. відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Тернопільські біологічні читання – Ternopil Bioscience—2018», присвячена 20-річчю заснування Голицького біостаціонару Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

За 20-річний період свого існування він перетворився не лише на надійну базу проведення навчальних практик студентів з ботаніки та зоології, а й став науковим центром для проведення

глибоких наукових досліджень флори і фауни Голицького ботанічного заказника, що завершувалися публікацією монографій і наукових статей у наукових фахових виданнях, матеріалів і тез доповідей на міжнародних, всеукраїнських конференціях, захистом кандидатської дисертації. Лише за останні роки на базі Голицького біостаціонару проведено кілька науково-практичних конференцій, в яких брали участь не лише науковці факультету, а й провідні вчені наукових установ НАН України, НААН України, НАПН України та біологічних кафедр вищих навчальних закладів України.

Навчальна робота

Студентська навчально-наукова робота розпочалася вже на початку 90-х років. На цей час студенти під керівництвом таких викладачів як Зелінка С.В., Черняк В.М.,

Барна М.М., Шанайда Н.Д. проходили навчальну практику із ботаніки і систематики рослин. Згодом тут почали проводити і практику із зоології.

Проте не лише навчальна практика була основною навчально-науковою діяльністю студентів. Здійснювалися також й індивідуальні наукові дослідження студентів, які відображалися у курсових і дипломних, а пізніше і магістерських роботах.

Зокрема, у 1995 р. Прокопчук Л. захистила дипломну роботу на тему «Кам'яниста гірка як об'єкт навчальної і виховної роботи з біології» (науковий керівник Черняк В. М.). У тому ж 1995 р. Іванів М. виконала дипломну роботу на тему «Еколого-географічна характеристика Голицького державного ботанічного заказника» (наукові керівники Царик Л. П. і Зелінка С. В.). У 1996 р. Шанайда (Адамів) М. І. представила до захисту дипломну роботу на тему «Дослідження репродуктивної біології деяких рідкісних рослин Голицького ботанічного заказника» (науковий керівник Барна М. М.). Згодом ця робота лягла в основу кандидатської дисертації.

Упродовж 2014–2015 на базі Голицького заказника була підготовлена перша магістерська робота Галиняка Олега на тему: “Фіто-ентомологічні комплекси Голицького

ботанічного заказника загальнодержавного значення”. У 2018 році

Гратковською М.Т. захищено магістерську роботу на тему «Видовий склад та стан охорони флори Голицького ботанічного заказника загальнодержавного значення».

Навчальна робота та наукові дослідження у лабораторії тривають. Незвідані царства рослин і тварин є прекрасною базою наукових досліджень.